

åt Johanna d'Arc's minne, och på samma gång underhandla med Fredrik II i Preussen om den förnyade resa till Berlin, som under de följande åren skulle bereda honom så mycken missräkning och smälek.

Uti encyklopediens dolda verkstad smiddes och slipades under ledning af *Diderot* och *d'Alembert* de vapen, som inom kort skulle i skurar sändas icke blott mot representanterna för de dödsdömda idéerna och åskådningen utan äfven mot mångt och mycket, det människohjärtat i alla tider måste hålla kärt och dyrbart.

Jean Jacques Rousseau delade sin tid mellan att vid clavecin'en gnola melodierna till »*Le devin de village*» och under spatserfärderna i Paris omgifningar formulera de satser, med hvilka han skulle för akademien i Dijon bevisa, att vetenskapens utveckling ledt till mänsklighetens stora skada.

Här uppe i norden hade man ännu ej fått del af detta visdomsord, man gjorde tvärtom sitt bästa för att odla konster och vetenskaper; och till de erkända systrarna Logica, Rhetorica och Metaphysica sällade sig den yngre systern Scientia naturalis, fastän hon ännu fann för godt att anlägga den »praktiska ekonomiens» köksförkläde och i denna skyddande förklädnad fann inträde inom de dörrar, som skulle varit obevekligt stängda för investigatio naturæ curiosorum.

År 1741 hade *Carolus Linnæus* erhållit en lärostol vid Upsala universitet, år 1741 hade han företagit sin resa till Gotland och Öland, 1746 till Västergötland och hade uti de däröfver förda och publicerade dagböckerna ådagalagt den egendomliga blandning af vaken iakttagelse, skarp-sinnigt omdöme och naiv framställningskonst, som ännu i dag bibehåller sin tjusningskraft för läsaren. Kring Linnæi lärostol samlade sig en skara vetgirige in- och utländske män, hvilka i mästarens anda hängäfvos sig åt naturens studium, och af hvilka många under vidsträckta resor i främmande länder sökte vidga vetenskapens rike.

Till dessa senare hörde äfven *Pehr Kalm*, ekonomie professor i Åbo, hvilken den 2 juli år 1749 efter en långvarig forskningsresa inom Englands amerikanska kolonier passerade gränsen för de franska besittningarna och således befann sig inom konung Ludvig XV:s territorium.

Innan vi vidare följa honom på hans färd, böra vi kanske egna en tanke åt hans härkomst och utbildning.

Under den stora ofredens dagar 1715 hade kapellanen i Nerpes socken i Österbotten Gabriel Kalm undan krigets ödeläggelser flyktat öfver Bottniska viken till Ångermanland och medfört sin hustru Katarina Ross, dotter af handlanden i Wasa Herman Ross och hans andra hustru Margareta Wernberg. Följande året hade den värde kapellanen själf afidit och i mars 1716 föddes uti Ångermanland (dag och ort obekanta för biograferna) sonen *Pehr*. Om hans barndomsöden har man sig icke mycket närmare bekant, men år 1735 finna vi honom inskrifven såsom student vid Åbo universitet. Redan tidigt synes han hafva vändt sin häg till naturkunnighetens studium och därutinnan erhållit ett verksamt stöd